

da' ma' pa' da'
DAMAPADA

prevod sa Palija, objašnjenja, transkripcija
Dragan Janeković

korišćen burmanski alfabet i način
izgovora Palija

Mono i Manjana
2010.

Copyright © 2010 Mono i Manjana

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Jerkov

Urednici
Vojin V. Ančić
Milena Đurđijević

Preveo i priredio
Dragan Janeković

Lektura
Jovan Čudomirović

Korice
Ljiljana Pekeč

Tehnički urednik
Goran Skakić

Priprema za štampu
Zlatko Lekić

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

DAMAPADA = Da 'ma'pa 'da' / prevod sa Palija, objašnjenja,
transkripcija Dragan Janeković. - Beograd : Mono i Manjana,
2010 (Lazarevac : E[od-print]). - 245 str. : ilustr. ; 20 cm

„Korišćen burmanski alfabet i način izgovora Palija“ --> nasl. str.

ISBN 978-86-7804-287-4

1. Уп. ств. насл. 2. Јанековић, Драган, 1960 - [преводицац] [уредник]

COBISS.SR-ID 177984012

Vesni,
istoku, zapadu, severu i jugu

*U Vašim rukama je knjiga Budinih izreka,
čitajte je otvorenog uma i čistog srca.*

၁။ ယမကဝဂ္ဂ- တစ်စုံတစ်စုံများ
ja'ma~ ka've'ga'

1. PAROVI

၁။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂီမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ၊
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိံ ဝါ ကရောတိံ ဝါ၊
တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊ စက္ကံ ဝဟတော ပဒံ။

me'noo' bou'bin~ ka'maa~ da'ma'
me'noo'di'thaa~ me'noo' me'jaa~
me'na'da~ sejj~ be'dou' te'na'
ba'de~ti' vua~ ka'ro'di' vua~
ta~ too'nenn~ dou'kha' me'nue~ti'
se'genn~ vua' voa'ha'to' be denn~

1. Ono smo što mislimo.
Svemu što jesmo izvor su naše misli.
Našim mislima stvaramo svet.
Govori i čini loše i zlo će te pratiti
kao što točak prati vola
koji vuče zapregu.

Priča:

Sredovečni čovek po imenu Kakupala postade monah. Zahvaljujući svojoj dobroti i upornosti, dostigao je status Arahet, krajnji nivo svetosti. Nažalost, bio je slep. Jednom je nenamerno pogazio kolonu nekih buba. Videvši krv, monasi su rekli Budi da je slepac počino zlo. Buda je objasnio da monah nije ubio namerno i da je on pravi Arahet. Tada monasi upitaše za razlog njegovog slepila. Buda reče da je u prošlom životu, kao lekar, lečio neku sirotu slepu

ženu i povratio joj vid. Za uzvrat, ona je obećala da će ga služiti do kraja života, ali nije ispunila obećanje, lažući da je i dalje slepa. Lekar, uvređen upotrebom pogrešnog leka, sirotici ponovo oduze vid. Kao posledica prošlih grešnih radnji Kakupala postade slepac u ovom životu.

Jamaka znači par, pa se poglavlje sa deset paralelnih izreka tako i zove.

Dama je reč sa mnogostrukim značenjima (zakon postojanja, istina, nauka, moralni kodeks). Ovde je upotrebljena u smislu Kame, koja ukazuje na snagu volje (setana) i sva ostala mentalna stanja, praćena moralnim ili nemoralnim željama. U ovoj izreci reč Dama se odnosi na loše želje (setetika). Zato je Buda rekao Setana je Kama – karma.

Arahat znači vredan, prosvetljen čovek.

Stanje svesti (Dama): reč dama ili Budino učenje ima različita značenja. Ovde označava pojavne oblike stanja svesti ili psihičke činioce koji nastaju ili proizilaze iz misli ili svesti i imaju isti objekat ili osnovnu misao (ekupada, ekanioda, ekalambana i ekavatuka).

Ovi psihički činioci označavaju tri celine (kanda): svest (vejdana), percepciju (sana) i mentalno oblikovanje (sankara), koje koegzistiraju sa primarnom celinom svesti (vinjana).

၂။ မနောပဗ္ဗင်္ဂိမာ ဓမ္မာ၊ မနာသေဋ္ဌာ မနောမယာ၊
မနသာ စေ ပသန္ဓေန၊ ဘာသတိံ ဝါ ကရောတိံ ဝါ၊
တတော နံ သုခမန္ဓတိ၊ ဆာယာဝ အနုပါယိနိ။

me'noo' bou'bin' ga'maa'da'ma'
me'noo'di'thaa' me'noo'me'jaa'
me'na'da'sejj' be'de'ni'na'
pa'de'ti'vua' ka'ro'ti'vua'
ta'too'nenn'dou'kha'me'nue'ti'
sa'ja'vua'a'nou'pa'ji'ni'

2. Ono smo što mislimo.

Svemu što jesmo izvor su naše misli.

Našim mislima stvaramo svet.
Govori i čini ispravno i sreća će te pratiti
nerazdvojno kao senka.

Priča:

Matakundali, jedinac bogatog trgovca, koji je bio cicija, ozbiljno se razboleo. Otac, da bi uštedeo, nije pozvao lekare. Buda je svojim svetim očima video žalost umirućeg dečaka. Osetivši prisustvo Prosvetljenog, dete umre mirno i bez bola.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

၃။ အကောတ္တိံ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိံ မံ အဟာသိ မေ၊
ယေ စတံ ဥပနယန္တိ၊ ဝေရံ တောသံ န သမ္မတိ။

e'koo'si' menn̄ a'voa'di' menn̄
a'zi'ni' menn̄ a'ho'di'me'
je' saj' denn̄ u'pa' ne'je' ti'
ve rann̄ te'dann̄ na' da'me'ti'

- Učinio mi je zlo, tukao me, prevario, opljačkao.
Ko tako misli, njegovoj mržnji kraja nema.

Priča uz treću i četvrtu izreku:

Sveti Tejsa, gord što je Budin rođak, nije poštovao starije monahe. Kada god ga oni savetovaše da postupa lepo, on ih je vređao i pretio. Čak se i Prosvetljenom požalio na kritike starijih. Buda ga je, razumevši to, posavetovao da se izvini, ali Tejsa odbi savet. Buda reče: „Eto, stižu posledice tvojih prošlih radnji”. Kasnije, Tejsa je bio nateran da zamoli starije monahe za oproštaj.

၄။ အက္ကော့ၼိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ၊
ယေ စ တံ နပနယုန္တိ၊ ဝေရံ တေသူပသမ္မတိ။

a'ko'si' menn̄ a'vua'di' menn̄
a'zi'ni' menn̄ a'ha'di' mej̄
jej' sa' denn̄ nu'pa'ne'je'di'
vej'renn̄ tej'du' pa'da'ma'ti'

4. Učinio mi je zlo, tukao me, prevario, opljačkao.
Koga ne muče ovakve misli, njegova mržnja prestaje.

၅။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္မန္တိမ ကုဒါစနံ၊
အဝေရေန စ သမ္မန္တိ၊ ဧသ ဓမ္မော အန္တန္တေနာ။

na' hi've're'na've'ra'ni'
da'men'di'da'ku'da'sa'nenn̄
a'vej'ri'na'sa' da'men'ti'
ej'da'da'moo'ta'naa'te'no'

5. Jer mržnja mržnjom ne prestaje.
Mržnja se stišava ljubavlju.
Ovo staro pravilo je večno.

Priča:

Bio jednom čovek sa dve žene, zlom i dobrom. Zla, mešajući otrovne trave, prvo ubi dvoje dece dobre žene, a zatim otrova i nju samu, koja je bila u drugom stanju. Umirući, dobra žena snažno poželi da se osveti za sva zla i umrlu decu. I bi tako. Poslednjom snagom ubi zlu ženu i njeno dvoje dece. Kada mrtve sretoše Budu, on ih posavetova da se konačno nauče ljubavi i neuzvratanju zla.

Avira znači odsustvo mržnje. Ovde označava drugi put, suprotan ljubavi i pažnji (Mita).

Sanentana, antičko pravilo ponašanja, koje su poštovali Buda i njegovi učenici.

Večni zakon (dama sanentana): ovde Dama znači zakon koji dolazi od prirode ili prirodu samu, koja je nepromenjiva i obdarena univerzalnim i bezvremenskim vrednostima. Mržnja po svojoj prirodi nikada ne može biti ublažena mržnjom, to mogu učiniti samo nežnost i dobrota. Prema tome, dama je povezana i sa „drevnim zakonima”, koje može otkriti Buda (ili Pejsejka Buda, arahet).

◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊

၆။ ပရေ စ န ဝိဇနန္တိ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ၊
ယေ စ တတ္တ ဝဇာနန္တိ၊ တတော သမ္ဘန္တိ မေဂေါ။

pa'rej' sa na'vej'za' nen'di'
ma'ja' me'tha' ja' me'ma' de~
je'za' te'tha' vej'za' ne'thi'
ta'too' de'men'di' mej'de'ga'

6. Ljudi ne znaju da treba živeti složno.
Oni koji to uvide i shvate da je kraj suđen svima lako prekidaju svađu.

Priča:

U gradu Kosambi mali problem je izazvao veliku raspravu među monasima. Svađajući se, nisu poslušali ni Budine reči. On je tada napustio mesto, otišao u šumu i tamo usamljen proveo kišnu sezonu. Ali narod se pobunio i naterao monahe da odu do Uzvišenog i zamole ga za oproštaj, a zatim da ga pozovu da se vrati u grad. Buda ih je snažno opomenuo, moleći za dobrotu i razumevanje.

၇။ အသုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု သုသံဝုတံ၊
ဘောဇနမှိံ စ- မတ္တညံ၊ ကုသိတံ ဟိနဝိရိယံ၊
တံ ဝေ ပဿဟတိ မာရော၊ ဝါတော ရုက္ခံဝ ဒုဗ္ဗလံ။

a du'ba'nu' pa'dejn' vi'ha're'tenn'
ejn'te' ri'je'du' du'den' vu'dan'
bo'zen' mij'sa'ma'tha'njou'
gu'di'tenn' hi'na'vi'ri'jan'
dann' vej' pa'da'ha'ti' ma'ro'
va'to'rou'kha'va' dou'be lemm'

7. Onom koji samo za svoja zadovoljstva mari,
neumerenom u jelu i piću, slabom i besposlenom,
njime lako upravlja zlokobni Mara¹
kao što vetar potresa trulo drvo.

Priča uz sedmu i osmu izreku:

*Dva brata postadoše monasi. Stariji po ubeđenju i
ličnoj želji, mlađi bez pravog uverenja. Nesrećni mlađić,
stalno žudeći za materijalnim stvarima i zadovoljstvima,
konačno nateran rečima bivše žene, napusti Sangu, mo-
naški red. Stariji, međutim, dostiže prosvetljenje. Njego-
va porodica je pokušavala da ga omete, ali bez uspeha.*

U budizmu postoji pet vrsta Mara, pet stanja: (kanda); moralne
ili nemoralne radnje (abejsakara); smrt (meku); strast (kalisa); Mara,
božanstvo (dejavaputa). Ovde je termin Mara korišćen u smislu strasti.

၈။ အသုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု သုသံဝုတံ၊
ဘောဇနမှိံ စ မတ္တညံ၊ သဒ္ဓ အာရဒ္ဓဝိရိယံ၊
တံ ဝေ နပ္ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော သေလံဝ ပဗ္ဗတံ။

¹ Zli duh iz indijske mitologije.

a' du' ba' nu' pa' dejn̄ vi' hē re' tejn̄ ejn' de' ri'
 je' du' du' dan' vu' dann bo' zē na' hmi' sa' ma' te' no'
 de' denn̄ a' re' dha' vi' ri' jen'
 ten' vej̄ ne' pa' da' ha' di' ma' ro'
 va' to' de' len̄ vua' pa' ba' ten'

8. Onaj koji čistoga uma
 ne živi samo užitaka radi,
 ko umereno jede, veran je i snažan,
 njega strasti uzdrmati neće,
 koliko ni vetar ogromnu stenu.

Meditacija o “nečistoći” (Atuba Bavana) odnosi se na oblik koncentracije koja omogućava odstranjivanje nečistoća urođenih telu. Telesni oblik, obično prikriven spoljašnjim izgledom, čini se privlačnim i izaziva požudu i strast zbog nesposobnosti uviđanja ovih urođenih nečistoća. One se mogu spoznati mentalnim okom, meditacijom o fazama truljenja tela.

Deset faza truljenja tela su – (1) nadutost, (2) promena boje, (3) truljenje, (4) ispucalost kože, (5) hrana lešinarima, šakalima i drugim životinjama, (6) rezano na komade, (7) unakaženo i razbacano u komadićima, (8) krvavo, (9) crvljivo i (10) kostur. Postoji i način meditacije o 32 dela tela ili osveščivanje delova tela (Kajagatanuda-di). Ovde monah razmišlja o telu ograničenom kožom od tabana na gore, od krune glave na dole, kao punom nečistih stvari raznih vrsta; u tom su dlake na glavi, dlake na telu, nokti, zubi, koža, tetive, kosti, koštana srž, bubrezi, srce, jetra, plućna maramica, slezina, pluća, creva, crevni trakt, želudac, izmet, mozak, žuč, sluz, gnoj, krv, znoj, masno tkivo, suze, masnoća, sline, sluzokoža, tečnost u zglobovima, urin.

၉။ အနိက္ခသာဝေါ ကာသာဝံ၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ၊
 အပေတော ဒမသစ္စေန၊ န သော ကာသာဝမရဟတိ။

a' nej̄ ka' da' vo' ka' da' von'
 je' vo' tenn̄ pa' ri' da' he' de' ti'

a' pej̃ to' da' ma'ta'sej̃na'
nã do' ka'da'vã me'ra'he'ti'

9. Ako su im misli nečiste,
ako žive nečasno i ne poznaju Istinu
kako mogu nositi žutu odoru monaha?

Kadavua znači odsustvo žudnje i žutu odoru budističkih monaha (boja preuzeta od zatvorenika i razbojnika).

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

- ၁၀။ ယော စ ဝန္တကသာဝ' သ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော၊
ဥပေတော ဒမသစ္စေန၊ သ ဝေ ကာသာဝမရဟတိ။

jo' sa' von'ta'ke'ta'va' ta'
ti'lej̃ tu' du' da' ma' hi'to'
u' bej̃ to' da' ma' ti'sej̃na'
ta' vej̃ ka'da'va' me'ra'he'ti'

10. Ali onaj ko se očistio od greha,
koji je prožet Istinom a pročišćen vrlinom,
taj s pravom nosi žutu odoru monaha.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

- ၁၁။ အသာရေ သာရမတိနော၊ သာရေ စာသာရဒသိနော၊
တေ သာရံ နာမိဂစ္ဆိန္တိ၊ မိစ္ဆာသကံပုဂေါစရာ။

a'dã rej' da' ra' ma'ti'no'
da rej̃ sa'dã ra'de'di'no'
tej̃ daã ren' na'di'gej'sen'di'
mej̃ sa'din'gã ba' ko' se' ra'

11. Onaj ko misli da je Istina neistinita,
a laž istina,
nikada neće spoznati Istinu,
provešće isprazan život pun laži.

Nesuštinsko ili nestvarno (asara): sva svetovna imovina, stvari, ideje ili pogledi, čak i telo, iako se čine korisnim i stvarnim u svetu, suštinski su prolazni i nestvarni kada se prosuđuju sa stanovišta Najviše stvarnosti. Što se tiče duhovnog života, viših vrednosti ili dostizanja Nibane, uistinu su nestvarni i nesuštinski.

Nibana je jedan od osnovnih pojmova budističke filozofije. U etimološkom smislu znači konačno utrnuće ili ohlađenje. Nibana, oslobođenje od patnji je pozitivno, natprirodno stanje, koje je teško objasniti rečima, stanje u kojem ništa nije materijalizovano i ništa nije poništeno, osim žudnje. Araheti za života dožive blesak Nibane. Buda je u svojim izrekama određuje samo negativno. U Nibani, stanju ni postojanja ni nepostojanja, nestaje individualna svest i dalja egzistencija.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

၁၂။ သာရဏ္ဍ သာရဏော ဥ တ္တာ၊ အသာရဏ္ဍ အသာရဏော၊
တေ သာရံအဓိဂစ္ဆန္တိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

da' rej̃ sa' da'ra'to' nje'te'vua'
a'da'rej'sa' a'da'ra'to'
tej̃ da' renñ a'di'gej'señ di'
da'ma' den' ga' ba'ko'se' ra'

12. Onaj koji vidi Istinu u istini,
shvata lažno kao neistinito,
spoznaće pravu Istinu,
i provešće pun život po sopstvenoj želji.

Suštinska ili stvarna (asara): Moralnost (Tila), Duhovna koncentracija (Tamadi) i Mudrost (Pjinja) na Plemenitoj osmostrukoj stazi, Znanje o izbavljenju (Vimujtinana- dejtana) – sve su suštinske i stvarne sa stajališta Najviše stvarnosti ili Istine.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

၁၃။ ယထာ အဂါရုံ ဒုစ္ဆန္တံ၊ ဂုဠိ သမတိဝိဇ္ဇတိ၊
ဧဝံ အဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဇတိ။

je' tha' a' ga' ren~ dou' sen~ nenn~
ou' thi' da' me' ti' vej' ze' ti'
ej' von~ a' ba' vi' tann~ sej' tenn~
ra' go' da' ma' ti' vej' ze' ti'

13. Kao što trošan krov prokišnjava,
strasti probijaju neumne.

Priča uz trinaestu i četrnaestu izreku:

Princ Nanda, Budin brat, primljen je u red na dan venčanja. Kako je i dalje neprekidno mislio o svojoj mlađoj ženi umesto da meditira, Buda, uvidevši bratovljevo dvoumljenje, uporedi ova dva stanja svesti sa kućama koje imaju dobar krov ili krov koji prokišnjava.

Bavitam doslovno znači razvijati se, kultivisati se. Um se razvija koncentracijom, koja pročišćava, i meditacijom, koja vodi razumevanju stvarnosti. Kao što je fizička aktivnost dobra za telo, tako je meditacija dobra za um. Veliki ljudi nisu opsednuti strastima.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

၁၄။ ယထာ အဂါရံ သုဆန္ဒံ၊ ဝုဇ္ဈိ န သမတိဝိဇ္ဇတိ၊
ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ န သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ja' tha' a' ga' ren~ dou' sen~ denn~
ou' thi' na' da' ma' ti' vej' ze' ti'
ej' vonn~ du' ba' vi' tann~ sej' tenn~
ra' go' na' da' ma' ti' vej' ze' ti'

14. Ko što čvrst krov ne prokišnjava,
tako ni strasti ne probijaju umne i mirne.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

၁၅။ ဣဓ သောစတိ ဝေဗ္ဗ သောစတိ၊
ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ သောစတိ။